

Förslag till rådets rambeslut om angrepp mot informationssystem

(2002/C 203 E/16)

KOM(2002) 173 slutlig — 2002/0086(CNS)

(Framlagt av kommissionen den 19 april 2002)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR FATTAT DETTA RAMBESLUT

med beaktande av Fördraget om Europeiska unionen, särskilt artiklarna 29, 30.1 a, 31 och 34.2 b i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande, och

av följande skäl:

(1) Efter de angrepp mot informationssystem som har förekommit, särskilt från den organiserade brottslighetens sida, stiger oron för terroristattacker mot informationssystem som ingår i medlemsstaternas vitala infrastruktur. Situationen utgör ett hot mot skapandet av ett säkrare informationssamhälle och ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, och kräver därför motåtgärder på EU-nivå.

(2) Ett effektivt svar på dessa hot kräver en samlad syn på nät- och informationssäkerhet, vilket betonats i handlingsplanen eEurope och i kommissionens meddelande "Nät- och informationssäkerhet: förslag till en europeisk strategi" ⁽¹⁾ och i rådets resolution av den 6 december 2002 om en gemensam inställning och särskilda åtgärder på området för nät- och informationssäkerhet.

(3) Behovet av att öka medvetenheten om problemen kring informationssäkerhet och tillhandahålla praktiskt stöd har också betonats i Europaparlamentets resolution av den 5 september 2001 ⁽²⁾.

(4) De stora skillnaderna i medlemsstaternas lagstiftning på detta område försvårar kampen mot organiserad brottslighet och terrorism, och fungerar som ett hinder mot effektivt polisiärt och rättsligt samarbete i fråga om angrepp mot informationssystem. De moderna kommunikationsnätens gränsöverskridande och gränslösa karaktär innebär att angrepp mot informationssystem ofta är internationella till sin natur, vilket understryker behovet av ytterligare insatser för att tillnärma strafflagstiftningen på detta område.

(5) Rådets och kommissionens handlingsplan för att på bästa sätt genomföra bestämmelserna i Amsterdamfördraget om upprättande av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa ⁽³⁾, slutsatserna från Europeiska rådets möte i Tammfors den 15–16 oktober 1999, slutsatserna från Europeiska rådets möte i Santa Maria da Feira den 19–20 juni 2000, kommissionens resultattavla ⁽⁴⁾ och Europaparlamentets resolution av den 19 maj 2000 ⁽⁵⁾ anger eller uppmanar till lagstiftningsåtgärder mot högteknologisk brottslighet, inklusive gemensamma definitioner och påföljder samt gemensamt straffbeläggande av de aktuella brotten.

(6) Det arbete som utförs av internationella organisationer, särskilt Europarådets insatser för att tillnärma strafflagstiftningen och arbetet inom G8 när det gäller samarbete i kampen mot högteknologisk brottslighet, bör förstärkas genom en gemensam syn på dessa problem inom EU. Detta resonemang utvecklades ytterligare i kommissionens meddelande till rådet, Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén "Ett säkrare informationssamhälle – ökad säkerhet i informationsinfrastrukturen och bekämpning av datorrelaterad brottslighet" ⁽⁶⁾.

(7) Strafflagstiftning om angrepp mot informationssystem tillnärmas i syfte att få till stånd största möjliga polisiära och rättsliga samarbete mot brott i samband med angrepp mot informationssystem och bidra till kampen mot organiserad brottslighet och terrorism.

⁽¹⁾ KOM(2001) 298.

⁽²⁾ (2001/2098(INI)).

⁽³⁾ EGT C 19, 23.1.1999.

⁽⁴⁾ KOM(2001) 278 slutlig.

⁽⁵⁾ A5-0127/2000.

⁽⁶⁾ KOM(2000) 890.

- (8) Rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, bilagan till Europolkonventionen och rådets beslut om inrättande av Eurojust innehåller hänvisningar till datorrelaterad brottslighet som behöver preciseras. Datorrelaterad brottslighet bör innefatta angrepp mot informationssystem enligt rambeslutets definition, som medger en långt större tillnärmning av rekvisiten för sådana brott. Det här rambeslutet är även ett komplement till rambeslutet om bekämpande av terrorism. Det sistnämnda täcker terroristhandlingar som orsakar omfattande förstörelse av infrastruktur (inklusive informationssystem), vilken kan utsätta människoliv för fara eller förorsaka betydande ekonomiska förluster.
- (9) Alla medlemsstater har ratificerat Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter. Personuppgifter som behandlas inom ramen för genomförandet av detta rambeslut, kommer att skyddas i enlighet med principerna i sagda konvention.
- (10) Gemensamma definitioner på detta område, särskilt för informationssystem och datorbehandlade uppgifter, betyder mycket för att säkra att detta rambeslut tillämpas enhetligt i medlemsstaterna.
- (11) Det finns ett behov av att nå en gemensam hållning när det gäller frågan om vad som skall anses utgöra brott genom att gemensamt kriminalisera olagligt intrång i respektive olaglig störning av informationssystem.
- (12) Det är viktigt att inte låta kriminaliseringen gå för långt, särskilt i fråga om ringa överträdelse, och man måste också undvika att kriminalisera rättighetsinnehavare och andra berättigade personer, till exempel behöriga privatpersoner och företag, personer som har till uppgift att förvalta, övervaka eller driva nätverk och system, seriösa forskare samt personer med behörighet att testa system, antingen det sker internt inom företaget eller genom externa konsulter som givits tillstånd att testa säkerheten i ett system.
- (13) Medlemsstaterna bör införa effektiva, proportionerliga och avskräckande påföljder för angrepp mot informationssystem, inklusive frihetsstraff i allvarliga fall.
- (14) Det är nödvändigt att kunna föreskriva hårdare påföljder när omständigheterna kring ett angrepp mot ett informationssystem innebär ett särskilt allvarligt hot mot samhället. I sådana fall bör straffsätserna vara tillräckliga för att angrepp mot informationssystem skall kunna omfattas av redan antagna instrument om bekämpande av organiserad brottslighet, till exempel den gemensamma åtgärden 98/733/RIF av den 21 december 1998 beslutad av rådet på grundval av artikel K 3 i Fördraget om Europeiska unionen om att göra deltagande i en kriminell organisation i Europeiska unionens medlemsstater till ett brott ⁽¹⁾.
- (15) Åtgärder bör vidtas för att göra det möjligt att ställa juridiska personer till svars för brott enligt denna rättsakt om brotten begås till deras förmån, och för att säkra att varje medlemsstat har behörighet i frågor om brott som riktats mot informationssystem i fall där gärningsmannen fysiskt befinner sig inom medlemsstatens territorium eller informationssystemet finns inom dess territorium.
- (16) Det bör även vidtas åtgärder för att förbättra samarbetet mellan medlemsstaterna, i syfte att säkra effektiva insatser mot angrepp mot informationssystem. Operationella kontaktpunkter bör inrättas för utbytet av information.
- (17) Eftersom målen för den föreslagna åtgärden, nämligen att se till att angrepp mot informationssystem i medlemsstaterna kan bli föremål för effektiva, proportionerliga och avskräckande påföljder och att förbättra och uppmuntra det rättsliga samarbetet genom att undanröja eventuella hinder, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, då bestämmelserna måste vara gemensamma och överensstämmande och de därför bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen som nämns i artikel 2 i Fördraget om Europeiska unionen och föreskrivs i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går rambeslutet inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (18) Detta rambeslut påverkar inte Europeiska gemenskapens behörighet.
- (19) Denna rättsakt respekterar de grundläggande rättigheter och iaktar de principer som erkänns såsom allmänna gemenskapsrättsliga principer, bland annat i Europeiska unionens stadga om grundläggande rättigheter, särskilt kapitel II och kapitel XI i denna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Rambeslutets syfte och räckvidd

Syftet med detta rambeslut är att förbättra samarbetet mellan rättsliga och andra behöriga myndigheter, inklusive polismyndigheter och andra rättsvårdande myndigheter i medlemsstaterna, genom tillnärmning av medlemsstaternas strafflagstiftning om angrepp mot informationssystem.

⁽¹⁾ EGT L 351, 29.12.1998, s. 1.

Artikel 2

Definitioner

I detta rambeslut används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- a) "elektroniska kommunikationsnät": system för överföring, och i tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigeringsamt andra resurser som medger överföring av signaler via tråd, via radio, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringssätt, däribland satellitnät, fasta nät (kretskopplade och paketkopplade, inbegripet Internet) och markbundna mobilnät, rundradionät samt kabel-TV-nät, oberoende av vilken typ av information som överförs.
- b) "dator": en apparat eller en grupp av sammankopplade apparater eller apparater som står i samband med varandra, av vilka en eller flera utför automatisk databehandling genom ett program.
- c) "datorbehandlade uppgifter": varje framställning av fakta, information eller begrepp som har skapats eller omvandlats i en form som lämpar sig för behandling i ett informationssystem, inklusive program som utformats för att få ett informationssystem att utföra en viss funktion.
- d) "informationssystem": datorer och elektroniska kommunikationsnät samt datorbehandlade uppgifter som lagras, behandlas, hämtas eller överförs med hjälp av datorer och elektroniska kommunikationsnät för att dessa skall kunna drivas, användas, skyddas och underhållas.
- e) "juridisk person": varje enhet som har denna ställning enligt tillämplig lagstiftning, dock ej stater eller andra offentliga organ när dessa utövar sina befogenheter i egenskap av statsmakter och ej heller internationella offentliga organisationer.
- f) "behörig person": varje fysisk eller juridisk person som enligt avtal, lag eller giltigt tillstånd har rätt att använda, förvalta, övervaka, testa, bruka för seriös forskning eller på annat sätt hantera ett informationssystem, och som handlar i enlighet med denna rättighet eller detta tillstånd.
- g) "orättmätigt": omfattar inte handlingar som utförs av behöriga personer eller andra handlingar som är lagliga enligt nationell rätt.

Artikel 3

Olagligt intrång i informationssystem

Medlemsstaterna skall se till att uppsåtligt intrång i ett informationssystem som helhet eller delar av ett sådant system är straffbart, om gärningen utförs utan behörighet och

i) riktar sig mot någon del av ett informationssystem som är föremål för särskilda skyddsåtgärder, eller

ii) begås i avsikt att skada en fysisk eller juridisk person, eller

iii) begås i avsikt att skapa ekonomisk vinning.

Artikel 4

Olaglig störning av informationssystemens funktion

Medlemsstaterna skall se till att följande uppsåtliga gärningar är straffbara om de utförs utan behörighet:

- a) Att allvarligt hindra eller avbryta driften av ett informationssystem genom att mata in, översända, skada, utradera, försämra, ändra, hindra flödet av eller göra det omöjligt att komma åt datorbehandlade uppgifter.
- b) Att, utradera, försämra, ändra, hindra flödet av eller göra det omöjligt att komma åt datorbehandlade uppgifter i ett informationssystem, om syftet är att skada en fysisk eller juridisk person.

Artikel 5

Anstiftan, medhjälp, främjande och försök

1. Medlemsstaterna skall se till att anstiftan till, medhjälp till och främjande av brott som avses i artiklarna 3 och 4 är straffbart, om gärningen är att betrakta som uppsåtlig.

2. Medlemsstaterna skall se till att försök till brott som avses i artiklarna 3 och 4 är straffbart.

Artikel 6

Påföljder

1. Medlemsstaterna skall se till att det för brott som avses i artiklarna 3–5 föreskrivs effektiva, proportionerliga och avskräckande påföljder, inklusive frihetsstraff, med ett maximistraff på fängelse i minst ett år i allvarliga fall. Fall där landet inte har lett till någon skada eller ekonomisk vinning skall inte anses som allvarliga.

2. Medlemsstaterna skall införa möjlighet att ålägga böter som komplement eller alternativ till frihetsstraff.

Artikel 7

Försvårande omständigheter

1. Medlemsstaterna skall se till att brott som avses i artiklarna 3–5 är belagda med frihetsstraff, varvid maximistraftet inte får understiga fyra års fängelse, om någon av följande omständigheter var för handen när brottet begicks:

a) Brottet begicks inom ramen för en sådan brottsorganisation som avses i den gemensamma åtgärden 98/733/RIF om att göra deltagande i en kriminell organisation i Europeiska unionens medlemsstater till ett brott; den straffnivå som anges i den gemensamma åtgärden skall härvid inte beaktas.

b) Brottet orsakade eller ledde till betydande direkt eller indirekt ekonomisk förlust, fysisk skada på en fysisk person eller betydande skada på delar av viktig infrastruktur i den berörda medlemsstaten.

c) Brottet ledde till betydande vinning.

2. Medlemsstaterna skall se till att brott som avses i artiklarna 3 och 4 är belagda med strängare frihetsstraff än de som avses i artikel 6, om gärningsmannen tidigare har fällts för ett sådant brott i en medlemsstat och domen har vunnit laga kraft.

Artikel 8

Särskilda omständigheter

Trots artiklarna 6 och 7 skall medlemsstaterna se till att det finns möjlighet att mildra de påföljder som avses i artiklarna 6 och 7, om gärningsmannen enligt den behöriga domstolens uppfattning endast har orsakat ringa skada.

Artikel 9

Juridiska personers ansvar

1. Varje medlemsstat skall se till att juridiska personer kan ställas till ansvar om någon med ledande ställning inom den juridiska personen, enskilt eller i egenskap av företrädare för denna, begår sådana gärningar som avses i artiklarna 3–5 till den juridiska personens förmån, och gärningarna möjliggjorts genom

a) behörighet att företräda den juridiska personen, eller

b) behörighet att fatta beslut på den juridiska personens vägnar, eller

c) behörighet att utöva kontroll inom den juridiska personen.

2. Utöver de fall som anges i punkt 1, skall medlemsstaterna se till att juridiska personer kan ställas till ansvar, om bristande övervakning eller kontroll från en person som avses i punkt 1 har gjort det möjligt för en person som lyder under den juridiska personen att begå sådana gärningar som avses i artiklarna 3–5 till den juridiska personens förmån.

3. Juridiska personers ansvar enligt punkterna 1 och 2 skall inte utesluta straffrättsliga förfaranden mot fysiska personer som begår brott eller uppträder på ett sådant sätt som avses i artiklarna 3–5.

Artikel 10

Påföljder för juridiska personer

1. Medlemsstaterna skall se till att en juridisk person som hålls ansvarig i enlighet med artikel 9.1 kan bli föremål för effektiva, proportionella och avskräckande påföljder som skall innefatta bötesstraff eller administrativa avgifter och som kan innefatta andra påföljder, som

a) fråntagande av rätt till offentliga förmåner eller stöd,

b) tillfälligt eller permanent näringsförbud,

c) rättslig övervakning, eller

d) rättsligt beslut om att avveckla verksamheten.

2. Medlemsstaterna skall se till att en juridisk person som hålls ansvarig i enlighet med artikel 9.2 kan bli föremål för effektiva, proportionella och avskräckande påföljder eller åtgärder.

Artikel 11

Behörighet

1. En medlemsstat skall fastställa sin behörighet beträffande sådana brott som anges i artiklarna 3–5 när brotten har begåtts

a) helt eller delvis inom dess territorium, eller

b) av en av dess medborgare, och gärningen påverkar individer eller grupper i den staten, eller

c) till förmån för en juridisk person som har sitt huvudkontor inom medlemsstatens territorium.

2. Varje medlemsstat skall vid fastställandet av behörighet enligt punkt 1 a se till att behörigheten innefattar fall där

a) gärningsmannen är fysiskt närvarande på medlemsstatens territorium när brottet begås, vilket gäller oavsett om det informationssystem som angrips finns inom denna medlemsstats territorium eller inte, eller

b) brottet riktar sig mot ett informationssystem inom medlemsstatens territorium, oavsett om gärningsmannen befinner sig inom detta territorium när brottet begås.

3. En medlemsstat får besluta att den inte kommer att tillämpa eller endast i särskilda fall eller under särskilda omständigheter kommer att tillämpa de bestämmelser om behörighet som anges i punkt 1 b och 1 c.

4. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som krävs för att fastställa sin behörighet i fråga om de brott som anges i artiklarna 3–5 i fall där den vägrar att överlämna eller utlämna en person som misstänks eller har dömts för ett sådant brott till en annan medlemsstat eller till ett tredje land.

5. Om ett brott omfattas av flera medlemsstaters behörighet och vilken som helst av dessa medlemsstater kan lagföra brottet på grundval av samma sakförhållanden, skall dessa medlemsstater samarbeta för att komma fram till vilken av dem som skall väcka åtal mot de misstänkta för att, om möjligt, samla förfarandena i en enda medlemsstat. Därför skall medlemsstaterna ha möjlighet att vända sig till eller använda sig av de organ eller mekanismer inom Europeiska unionen som kan bidra till att underlätta samarbetet mellan deras rättsliga myndigheter och samordna dessas insatser.

6. Medlemsstaterna skall underrätta rådets generalsekretariat och kommissionen om detta, i tillämpliga fall med uppgift om i vilka särskilda fall eller under vilka särskilda omständigheter beslutet gäller.

Artikel 12

Utbyte av uppgifter

1. För utbyte av uppgifter om brott som avses i artiklarna 3–5 skall medlemsstaterna, med iakttagande av bestämmelserna om uppgiftsskydd, utse operativa kontaktpunkter som kan nås 24 timmar om dygnet alla dagar i veckan.

2. Varje medlemsstat skall underrätta rådets generalsekretariat och kommissionen om sin operativa kontaktpunkt för utbyte av uppgifter om brott i samband med angrepp mot informationssystem. Generalsekretariatet skall vidarebefordra dessa uppgifter till de andra medlemsstaterna.

Artikel 13

Genomförande

1. Medlemsstaterna skall före den 31 december 2003 ha vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa detta rambeslut.

2. Medlemsstaterna skall till rådets generalsekretariat och kommissionen överlämna texten till de bestämmelser som de antar och uppgifter om andra åtgärder som vidtas för att följa detta rambeslut.

3. På grundval av detta skall kommissionen före den 31 december 2004 överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta rambeslut, vid behov tillsammans med lagförslag.

4. Rådet skall bedöma i vilken utsträckning medlemsstaterna följt detta rambeslut.

Artikel 14

Ikraftträdande

Detta rambeslut träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.